

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๒ หน้า ๒๖๑๘

พระราชดำรัสทรงตั้งอภิรัฐมนตรีสภา.

ณ วันเสาร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๘ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จออกณพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงตั้งองคมนตรีแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตั้งอภิรัฐมนตรีสภาขึ้นโดยกระแสพระราชดำรัส ดังนี้

พระราชดำรัส

ขอขอบพระทัย และขอบใจท่านทั้งหลายเป็นองคมนตรี ที่ได้กระทำสัตย์สัญญาว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงจงรักภักดีต่อตัวเรา.

ตั้งแต่เราได้รับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์แห่งสมเด็จพระบรมมหาราชเจ้า ซึ่งได้ทรงปกครองป้องกันและทำนุบำรุงสยามประเทศอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย ให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบมาช้านาน. เรากรุณาความรับผิดชอบในส่วนเรา ซึ่งจะต้องพยายามปกครองสยามประเทศกับทั้งประชาชนทั้งหลายให้ร่มเย็นเป็นสันติสุข และให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองโดยเต็มความสามารถของเราที่จะพึงกระทำได้ ทุกอย่าง ทุกประการต่อไปจนสุดกำลัง. อาศัยความปรารถนากล่าวมา. เราคิดเห็นว่าตามราชประเพณีซึ่งมีอยู่ในบัดนี้ พระเจ้าแผ่นดินมีมนตรีสำหรับเป็นที่ทรงปรึกษาหารือสองคณะด้วยกัน. ก็องคมนตรีซึ่งทรงตั้งไว้เป็นจำนวนมาก สำหรับทรงปรึกษากิจการพิเศษ

เล่ม ๔๒ หน้า ๒๖๑๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๖๘

อันเกิดขึ้นเฉพาะสิ่งเฉพาะอย่างคณะ ๑, กับเสนาบดีสภาผู้
บังคับบัญชาราชการกระทรวงต่างๆ มีจำนวนหย่อนวุฒิสืบ สำหรับ
ทรงปรึกษาราชการ อันกำหนดไว้เป็นหน้าที่ใน กระทรวง
นั้น ๆ คณะ ๑, แต่ยังมีราชการอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการสำคัญ
อย่างยิ่ง กล่าวคือที่จะคิดให้ กิจการตลอดจนรัฐฎาภิบาลนโยบาย
ของรัฐบาลเป็นอุปการอันหนึ่งอันเดียวกันทุกกระทรวงทบวงการ,
แต่ก่อนมาตกอยู่แต่ตามพระบรมราชวินิจฉัย, แม้มีพระราช
ประสงค์จะทรงปรึกษาราชการอื่นก็ได้อาศัยแต่เสนาบดีสภา. เรา
เห็นว่ายังไม่เหมาะ เพราะเหตุที่เสนาบดีสภาสมาชิกตั้งตาม
ตำแหน่งกระทรวงมีจำนวนมากนั้นอย่าง ๑, และล้วนเป็นเจ้าของ
หน้าที่เฉพาะกิจการกระทรวงใด กระทรวงหนึ่งนั้นอีกอย่าง ๑,
เราจึงคิดจะตั้งมนตรีขึ้นใหม่อีกคณะหนึ่ง เรียกว่า “อภิรัฐมนตรี
สภา” ให้มีจำนวนสมาชิกแต่น้อย สำหรับพระเจ้าแผ่นดิน
ทรงปรึกษาราชการทั้งปวงเป็นนิจ เพื่อจะได้เป็นกำลังแก่การ
ที่ทรงพระราชวินิจฉัยราชการทั้งปวง. ในการตั้งสภาอภิรัฐมนตรี
นี้ ผู้ซึ่งสมควรจะเป็นสมาชิก จำต้องเป็นผู้ซึ่งมีความคุ้นเคย
และชำนาญในราชการมากมาแต่ก่อน และประกอบด้วย
เกียรติคุณทั้งความสามารถ สมควรเป็นที่ทรงไว้วางพระ
ราชหฤทัยของพระเจ้าแผ่นดิน ตลอดจนมหาชนทั้งหลาย, เรา
จึงได้เลือกสรร—

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๒ หน้า ๒๖๒๐

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช พระองค์ ๑

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต พระองค์ ๑

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ พระองค์ ๑

กรมพระดำรงราชานุภาพ พระองค์ ๑

กรมพระจันทบุรีนฤนาถ พระองค์ ๑

ด้วยทั้ง ๕ พระองค์ได้ทรงรับราชการในตำแหน่งสำคัญมาแต่รัชกาลที่ ๕ เคยเป็นที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัย ทั้งได้คุ้นเคยทราบกระแสพระราชดำริห์ และพระบรมราโชบายของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงมาแต่ก่อน ล้วนทรงปรีชาสามารถ และมีเกียรติคุณจะหาผู้อื่นเสมอเหมือนได้โดยยาก. เราตั้งให้เจ้านายผู้ใหญ่ทั้ง ๕ พระองค์เป็นอภิรัฐมนตรีแต่ไป ด้วยไว้วางใจในความซื่อตรงจงรักภักดี ซึ่งทรงมีต่อบ้านเมืองและตัวเราด้วยกันทุกพระองค์. การที่เราคิดจัดตั้งกล่าวมานี้หวังว่าจะเป็นคุณประโยชน์สืบต่อไป.

ในที่สุดเราขออำนาจพรแก่บรรดาองค์มนตรี. ขอให้คุณพระศรีรัตนตรัยบันดาลให้ท่านทั้งหลาย เจริญ สิริสวัสดิ์ พพัฒน์ มงคล ชนมสุขสถาพรทุกประการเทอญ ฯ